

методичні засади створення системи забезпечення якості освіти в ЗДО.

Література

1. Базовий компонент дошкільної освіти України / Під наук. керівн. Т. О. Піроженко. 2021. 37 с. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
2. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку / Національна академія педагогічних наук України. Київ: «ФОП ФЕронець В.Б.», 2020. 44 с.

*І.П. Рогальська-Яблонська, м. Николаїв,
Україна*

СУЧАСНА УЧНІВСЬКА МОЛОДЬ ТА ЇЇ ЦИФРОВА СОЦІАЛІЗАЦІЯ

У статті розглядається проблема цифрової соціалізації учнівської молоді, що виникає у зв'язку з прискореним розвитком цифровізації економіки, суспільного життя та освіти, оскільки в умовах цифрової трансформації виникає необхідність по-іншому соціалізуватися та вибудовувати стосунки в системі «людина-людина». Основну увагу приділено особливостям соціальної ситуації розвитку особистості в умовах цифрового середовища.

***Ключові слова:** соціалізація, цифрове покоління, цифрова соціалізація, цифрове середовище, цифрова трансформація, соціальна ситуація розвитку.*

Освіта як важливий чинник соціалізації учнівської молоді орієнтована насамперед на розвиток особистості, під яким у психологічній науці розуміють «складний і тривалий процес формування особистості як набування індивідом соціальної якості в спілкуванні і спільній діяльності з іншими людьми» [2, с. 305]. Розвиток, основні ознаки якого описали Л. Божович, Г. Балл, І. Бех, Х. Венгер, Л. Виготський, Д. Ельконін, С. Максименко та ін., характеризується насамперед якісними змінами, виникненням новоутворень, нових механізмів, нових процесів, нових структур, нової соціальної ситуації розвитку.

У класичних та сучасних наукових працях психологів акцентовано, що соціальна ситуація розвитку, за визначенням Л. Виготського, є важливою істотною характеристикою кожного вікового етапу онтогенезу особистості та її соціального становлення. Саме вона визначає той спосіб життя, напрям, зміст і характер вікового розвитку особистості, очікування та вимоги соціуму до неї, її місце в системі соціальних стосунків.

Входження України в ЄС, швидке розповсюдження інформаційних технологій, цифровізація суспільства та середовища життєдіяльності призвели

до зміни соціальної ситуації розвитку сучасної учнівської молоді, підвищення вимог до суб'єктів соціалізації щодо формування інших моделей соціальної поведінки, здобуття особою цифрової освіти з використанням інформаційних ресурсів, діджиталізації процесів спілкування, дозвілля, навчання тощо. Це зумовило актуалізацію переосмислення й перегляду звичних настанов у соціалізації учнівської молоді. Традиційні форми оволодіння знаннями, набуття досвіду та засвоєння норм поведінки замінюються цифровою соціалізацією, що конкурує з традиційними інституціями соціалізації – родиною та закладом освіти. Цифрова соціалізація все більше розглядаються вченими як окреме явище, і як поняття починає входити в обіг у міжнародній фаховій спільноті, однак цей процес все ще не є достатньо дослідженим. Подальшого вивчення потребують як теоретичні аспекти проблеми, так і практичні елементи, пов'язані з впливом цифрового середовища на життєдіяльність учнівської молоді, зокрема дослідження ефективності такої діяльності та її результатів, а також пов'язаних з нею ризиків.

Зауважимо, що цифрова соціалізація не є абсолютно новим явищем, протягом останніх років воно активно досліджується психологами, соціологами, педагогами та ін. Так, у 2017 р. опублікована доповідь UNICEF щодо впливу цифрових технологій на психічне благополуччя, соціальні відносини та фізичну активність дітей. Результати численних досліджень, здійснених зарубіжними науковцями, доводять, що найбільш переконливою є U-подібна залежність між цими параметрами: надмірне використання негативно впливає на психологічне благополуччя, в той час як помірна присутність ІТ має позитивний ефект (в обох випадках вплив є незначним) [1, с. 93]. погоджуємося з В. Бочелюком, який доходить висновку, що «саме по собі інформаційне цифрове середовище не може розглядатись як детермінанта розвитку психіки. Це засіб, знаряддя, інструмент, який має функціональні можливості для залучення людини до широкого кола діяльностей у певних соціокультурних умовах. Характер експлуатації цього засобу визначає психологічні наслідки. Якщо перебування з гаджетом відіймає час від

спілкування, фізичної активності, виконання домашніх завдань та інших атрибутів дитинства, воно позначається негативно. З іншого боку, якщо дитина помірно користується потенціалом пізнавальних передач та іншого корисного контенту, вона має переваги у когнітивному розвитку» [1, с. 93].

Сучасні вчені наголошують на «виникненні нового соціального та культурно-історичного феномену – цифрового дитинства як особливого історичного типу дитинства» [4, с. 72], у зв'язку з чим виникає «необхідність використання основних принципів методології оцінки соціальної ситуації розвитку та вивчення фундаментальних законів розвитку з урахуванням інфокомунікаційної координати» [4, с. 74]. Серед особливостей, що відрізняють представників цифрового покоління, найчастіше називають розсіяну увагу та труднощі довгого зосередження на певній діяльності; прагнення швидкого результату; фрагментарність мислення та обмеженість знань про світ; труднощі формування фізичної та соціальної ідентичності; емоційну пригніченість, недостатню соціальну компетентність, нездатність вирішувати конфлікти; затягнутий процес самовизначення; інтровертованість та «дитячий егоцентризм», акцент на зовнішньому успіху [3].

Дослідження, проведені сучасними вченими, дозволили дійти висновку про особливості соціальної ситуації розвитку особистості в умовах цифрового середовища, а саме: масове оволодіння сучасними персоналізованими мобільними електронними пристроями; збільшення тривалості перебування в онлайн контентах з негативним впливом на особистість; активне, самостійне і стихійне оволодіння і використання підлітками усіх доступних онлайн-ресурсів як джерела розвивального, навчального та дозвілєвого контенту; закріплення за соціальними мережами статусу найважливіших для підлітків платформ для самопрезентації, експериментування з ідентичністю і самореалізацією; значне розширення кола соціального капіталу підлітків за рахунок онлайн-контактів, зокрема зв'язків за рахунок «незнайомих друзів» з відсутнім досвідом реального спілкування; виклики широкого кола нових ризиків онлайн-середовища:

контентні, комунікаційні, споживацькі, а також ризики Інтернет-залежності; істотна різниця в просторово-часовій конфігурації користування Інтернетом у підлітків та їхніх батьків, девальвація універсальності особистості дорослого і його ролі у дитячо-батьківських взаєминах; недостатня цифрова компетентність дітей і батьків не дозволяє останнім визначати ефективність і безпечність використання цифрових технологій; невідповідність системи освіти змінам цифрового суспільства, незважаючи на готовність педагогів молодого і середнього віку до модернізації освітнього процесу [4].

В умовах використання інформаційно-комунікаційних технологій в присутності мобільних пристроїв суттєво знижується кількість часу, відведеного на спілкування молоді з друзями та родиною, крім того – відмічається *деградація якості спілкування* [5], що радикально змінює її сутність та характер. Також важливою є проблема відпочинку та проведення дозвілля: сучасна молодь майже не нудьгує, оскільки перерви між різними видами діяльності заповнює взаємодія зі смартфоном. У свою чергу це віддаляє їх від реальності, звужує досвід неструктурованого вільного спостереження за довкіллям, соціумом, відключення від соціальних мереж та Інтернету на певний час сприймається молодим поколінням як справжнє випробування та виклик. Отже, завдяки діджиталізації виникли нові соціально-культурні умови, в яких розгортається формування особистості учнівської молоді та її соціальний розвиток як в особистісному, так і в соціальному аспектах.

В умовах сьогодення цифрове середовище є середовищем соціалізації, соціально-комунікативним простором, в якому відбувається самоідентифікація та самоздійснення учнівської молоді. Водночас, наукова спільнота та фахівці наголошують, що розвиток цифрових компетенцій в нашій країні розвивається фрагментарно, здійснюється хаотично та відірвано від академічної (формальної) освіти в усіх її сегментах. Тому процес соціалізації учнівської молоді в період діджиталізації потребує цілісного системного дослідження, яке передбачає виявлення теоретичних засад цифрової соціалізації сучасної молоді, типологізацію та систематизацію конкретних чинників та складових цифрового

середовища, що мають потенційний вплив на соціалізацію особистості та її соціальний розвиток, аналіз переваг та недоліків їх впливу на особистість, потенційних можливостей, ризиків та загроз на індивідуальному, інституційному та національному рівнях, що і становитиме перспективи подальших наукових пошуків.

Література

1. Бочелюк В. Діджиталізація як фактор формування когнітивної сфери. *Вісник ХНПУ імені Г.С. Сковороди. Психологія*. 2021. Вип. 62. С. 81-107.
2. Психологічна енциклопедія / автор-упорядник О.М. Степанов. Київ: «Академвидав», 2006. 424 с.
3. Коростіль Л. А. Покоління Z: пошук способів педагогічної взаємодії. *Народна освіта*. № 1. 2018. С. 82-88.
4. Солдатова Г.У. Цифровая социализация в культурноисторической парадигме: изменяющийся ребенок в изменяющемся мире. *Социальная психология и общество*. № 9(3). 2018. С. 71-80.
5. Sobaihy M. Mobile Technology Effects on Human Affairs. *International Journal of Engineering and Information Systems (IJEAIS)*. № 1(5). 2017. P. 110-125.

*Л. Платтс, м. Стокгольм,
Швеція
Л.М. Сокол, м Київ,
Україна*

СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ: ШВЕДСЬКИЙ ДОСВІД

В статті розглянутий досвід та особливості використання гібридних технологій навчання у Європейських країнах, зокрема Швеції.

Ключові слова: *гібридне, змішане навчання, освітній процес.*

У зв'язку з реаліями війни та обумовленої нею необхідністю проводити навчальний процес в Україні онлайн або в змішаному форматі, доцільним буде розглянути досвід використання гібридних технологій навчання у країнах Європи.

Необхідно відмітити той факт, що цифрова трансформація як інтеграція цифрових технологій у всі сфери діяльності, удосконалення поточних і створення нових операційних процесів і забезпечення більшої цінності продукту (послуги) для клієнтів, являє собою культурний зсув до більш гнучких та більш інтелектуальних способів функціонування організацій, що базуються на таких технологіях, як передова аналітика та штучний інтелект